

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1-50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4-50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopolise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna pettivrstica 20 vin., pogojni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/6.—1/7. zv. — Reklamacije poštnine proste.

Štev. 49.

V Ljubljani, v sredo dne 2. avgusta 1911.

Leto I.

Mesno vprašanje v parlamentu.

Vso polemiko z ministrskim predsednikom baronom Gautschem zaradi uvoza mesa so morali opraviti socialni demokrati. Razen njih se je v tej debati oglašil edini dunajski socialni politik dr. Ofner proti vladnemu stališču za besedo. Izmed Slovencev pa je govoril edini Jare — klerikalec — ali je treba še razlagati kako?

Ministrski predsednik Gautsch, čigar državniški talenti pač ne presegajo poprečne avstrijske višine, je včasih vendar pravočasno spoznal, kaj je bilo potrebno in nujno; tej svoji sposobnosti se ima zahvaliti za uspehe, kolikor jih je dosegel v svoji politični karieri in za ugled, kolikor si ga je pridobil v političnem svetu. Vrh tega so barona Gautscha hvalili kot kavalirja, ki zna tudi v boju varovati takt.

Zmislil za potrebo ga je najbolje vodil leta 1905., ko je dne 22. novembra brez pomislekov in slabotnega kesanja pozabil na svoje avgustovske argumente, pa napovedal volilno reformo na podlagi splošnega in enakega načela. S svojim taktom pa se je odlikoval v gosposki zbornici, ko so ga podivjani knezi zaradi volilne reforme napadali kakor razdraženi žganjarji, kadar jim prodajalec noče več točiti.

Obe lastnosti sta zapustili gospoda barona v soboto, ko je imel proti socialni demokratom zagovarjati madjarske in agrarne zahteve. Baronu Gautschu se je napravila mrena na oči, pa ni mogel spoznati, da je mesno vprašanje danes nujno, razburljivo, pereče vprašanje vsega prebivalstva, odštevši le tistih par tisoč srečnikov, ki jim drugi s svojim trudom, uničujoči sami sebe, pogrinjajo mizo. Baronu Gautschu se ni zasvetilo, da smo v Avstriji že skoraj v položaju, iz katerega se včasih brez vidnih političnih razlogov, na začudenje mogoteev elementarno izbruhne revolucije. Sedanjega ministrskega predsednika so semtertje hvalili kot pedagoga; saj je tudi politično najprej nastopil kot naučni minister. Zato bi bilo misliti, da ima zanj zgodovina kaj več pomena, kakor za kašnega Bienerttha, ki tudi na vrhuncu politične moči ni znal biti nič drugega kakor birokrat. V zgodovini socialnih pokretov in političnih revolucij odmevajo kliči „Kruha!“ kakor fanfare, ki so neštetokrat splašile dremajoče in pognale molčeče množice iz neznanih skrovišč na barikade. Kdor stoji na višini vlade, mora vedeti, kako je v nižavah, če noče, da ga nagloma presenetijo dogodki, ki se ne menijo za jezove in nasipe.

Baron Gautsch ni spoznal, da je glavni znak sedanjega gospodarskega položaja v Av-

striji beda množice. Beda, ki se izraža v pomankanju in jo spremlja stradanje. Ako bi bil to spoznal, ne bi bil mogel govoriti, kakor je govoril na zadnji seji državnega zbora, kajti jasno bi mu moralo biti, da za široke plasti prebivalstva, za delavno ljudstvo, za konsumente sploh ta hip ni bolj pereča zadeva kakor vprašanje hrane — zadostne hrane in za tako ceno, ki jo zmora ljudstvo. Spoznati bi bil moral, da je uvoz mesa neizogibna potreba in da ne more bolj pospeševati splošne nezadovoljnosti in ogroževati glasovitega „javnega miru“, kakor s tem, da se poniža pred madjarsko prepotentnostjo in skloni pred ukazi odušinskih agrarcev.

Pa tudi takt se je izneveril v soboto gospodu baronu, zakaj ko je govoril o argentinskem mesu in o mesnem trustu, je prišel na polje demagogije, katero bi pravzaprav moral prepuščati dunajskim Weiskirchnerjem in našim Šusteršičem. Družba, v kateri danes živimo, je kapitalistična in kdor stoji na njenih temeljih ter jih brani proti socializmu, diskreditira svoj lastni nauk, če se demagoško zaganja v najbolj razvite in najpopolnejše tvorbe kapitalizma. Trust je izkoriščevalna organizacija, ali nič bolj izkoriščevalna kakor tista agrarna „Zentralstelle“, ki jo subvencionira avstrijska vlada. In da mora ljudstvo kupovati svoje potrebščine pri kapitalistih in kapitalističnih družbah, ni krivica socialnih demokratov, temveč gospodarskih zakonov in pa onih, ki ščitijo kapitalizem z državnimi institucijami, z ječami in s kanoni in ki ga blagoslovajo v imenu božjem. Od kapitalizma so danes konsumenti sploh odvisni. Gospod baron pa ne bo nikogar prepričal, da je boljše biti odvisen od nih, ki prodajajo meso po 2 K 50 v kakor od nih, ki ga dajejo za 1 K in 20 v.

* * *

Razven sodruga Šmerala, čigar govor smo v glavnih potezah že včeraj objavili, je odgovarjal ministrskemu predsedniku še socialni demokrat

Dr. Renner,

ki je bistveno izvajal sledeče:

Že vdrug smo doživeli, da v zadnjem trenutku zadavlja agrarna — nemško nacionalna — poljska mafija v zbornici dobro premisljena odsekova poročila. Svoj čas, pri razpravi o trgovinski pogodbi s Srbijo, je dr. Licht odložil svoj odsek poverjeni mandat.

Dr. Adler: Na povelje dr. Weiskirchnerja.

Dr. Renner: Zbornica je takrat razveljavila odseke sklepe na vladno povelje. Včeraj je bilo odsekovo posvetovanje v prisotnosti poljedeljskega ministra in vodje trgovinskega ministrstva, dveh sekcijških načelnikov in cellega štaba uradnikov. Vlada ni izrazila v odseku nobenih pomislekov, komaj pa so bili

odsekovi sklepi znani, je večina zbornice — najbrže na ukaz ogrske vlade — smatrala za dobro, izpremeniti odseke predloge. Ministrski predsednik je s povrnjeno energijo, ki jo pa žalibog uporablja za slabo stvar, oznanil avstrijskim konsumentom težko razočaranje, ko jim je zaklical: Nikoli ne! Poznamo energijo ministrskega predsednika, vemo pa tudi, koliko velja njegov „nikoli“; tudi pri volilni reformi je za svojim energičnim „Nikoli ne!“ izgovoril še energičnejši „In vendar“. Če se danes vlada brani vpoštovati koristi konsumentov, pride ura, ko bo tudi energična in stroga vlada pojmla, da stoji vsakdanja hrana prebivalstva nad dobičkom neavstrijskih, ampak inozemskih veleposestnikov. (Živahno odobravanje med socialnimi demokrati.)

Dobro bi bilo, če bi enkrat ministrski predsednik udeležoval svojo energijo tudi v drugi smeri, če bi z istim navdušenjem govoril o pogodbeni zvestobi in lojalnosti v budimpeštanski telefon. Ministrskega predsednika vprašamo, kje je ostala

ogrsko lojalnost

glede prepovedi terminske blankokupčije v Budimpešti, kaj je z obljubo Ogrske glede uvedbe zakona zoper nepošteno konkurenco in kaj je z dalmatinskimi železnicami, ki so potrebne za tostransko državno polovico in nje gospodarski razvoj. (Živahno pritrdjevanje pri socialnih demokrati.)

Socialni demokrati vstrajajo na svojem v besedilu zakona utemeljenem nazoru, da more ogrska vlada edino v tem slučaju ugovarjati proti uvozu prekomorskega mesa, da je avstrijska vlada le tedaj dolžna pogajati se z ogrsko vlado, če bi pretela nevarnost kuge. (Živahno pritrdjevanje socialnih demokratov.) Ministrski predsednik se je tudi izrekel proti uvažanju žive živine iz Srbije. Ko smo svoje dni zahtevali uvoz prekomorskega mesa, so odgovarjali agrarci in vlada: čemu posegati v daljavo, ko je srbska živina tako blizu. Če pa zahtevamo srbsko blago, tedaj odgovori ministrski predsednik: „Nikoli!“ — To je

brezvestna igra

z interesi prebivalstva. Če je vlada v stiski, če se agrarci puntajo in če se nemška narodna zveza čuti dolžno, da vrne ob volitvah izkazane usluge se vselej v pravem trenutku pokaže kak dr. Stölzel s svojim predlogom. Stölzelov predlog zahteva uvoz „p o t r e b i“. O potrebi in nje pokritju odločuje trg sam. Če je trg nasičen, ne bo nihče kupoval argentinskega mesa! Avstrijska zbornica nima naloga, da sklepa o samoobsebi umevnih stvarih. Vsak ve, da trg uporablja le toliko časa uvoz iz tujine, dokler ni potreba doma pokrita. Zelo

komediantske skrbi, da pridemo v „odvisnost“ od Argentine, so le pretveza! Ministrski predsednik govori o visokem cilju, da nas domača dežela preskrbuje. Ta izrek je

najhujša obtožba agrarne politike.

Štirideset let smo imeli agrarne parlamente.

Lukseh: Saj ni vel posestnikov tukaj.

Dr. Ellenbogen: Ali hlapci ve-le posestnikov!

Dr. Renner: Svojo prejšnjo veleposestniško politiko nadaljujete; le zradikalili ste jo, ne pa izpremenili! Socialno demokratične predloge iz leta 1907. o povzdigi domače živinoreje je gospoda pogazila in sedaj vpije po povzdigi! Socialni demokrati iz srca žele, da se povzdigne domača živinoreja. Ministrski predsednik je dejal, da nikoli ne privoli v to, da bi bili odvisni od ameriškega mesnega trusta.

Lukseh: Vi pa hočete!

Dr. Renner: Mi kupujemo radi ceno in kupujemo, ker Vi ne morete dovolj blaga dobavati. Tako dolgo, dokler je ameriški mesni trust cenejši in vi ne morete dovolj blaga dobavljati, moramo od njega kupovati. Ministrski predsednik pa nas rajše spravlja v suženjsko odvisnost od ogrskih fevdalnih agrarcev. Proti tej suženjski odvisnosti pa zamoremo le protestirati. (Odobravanje socialnih demokratov.) Interpretacija, ki jo ministrski predsednik podaja o nagodbi, je ničeva in jalova, zakaj nevzdržno je stanje, da se podaja država glede prehrane svojega prebivalstva v odvisnost od sosedne države, in sicer od par tisočev veleposestniških družin na Ogrskem.

Nečemo politike v korist enemu ali drugemu sloju. Konsument je vsakdo. Interesi konsumentov so najsplošnejši interesi vsega prebivalstva. Mi hočemo

dobro hranjeno, zdravo in za delo sposobno prebivalstvo.

To zahtevamo pred vsem in ker imamo ta cilj pred očmi, zahtevamo odprte mej za uvoz mesa in žive živine. Mi ne moremo živeti zazidani v carinske meje. Zato zahtevamo v interesu vse naše bodočnosti postopno odstranjevanje carin, da nas zveže prost promet z inozemstvom in da inozemstvo lahko svobodno uvaža. Kar se sedaj tu dogaja, je bitka predstraž, glavni volilni boj se bje leta 1917. Pozivljamo vse zastopnike mest, vse one, ki štejejo med svoje vrste kmete, delavce in uradnike, da pomislijo, kakšne posledice lahko rodi

ново izdajstvo koristi konsumentov.

Pazi naj nemško nacionalna zveza, ki je danes na tem, da prevzame dedščino po krščanskih

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

Pavel je vstal, vzdignil roke, da bi nekaj dejal, a mati ga je prišla za drugo roko in zašepetala:

— Ne moti ga ...

— Ali veste? — se je oglašil Malorus med vratmi in njegove oči so svetlo žarele. — Mnogo gorja še čaka ljudi, pohlepne roke bodo še mnogo krvi iztisnile iz njih ... a vse gorje in vsa moja kri je pičila cena za to, kar je v mojih prsih, v mojih možganih ... v mojih kosteh! Bogat sem kakor zvezda žarkov ... Vse prenesem, vse pretrpim ... ker je radost v meni, ki je nihče in nič ne pokonča! V tej radosti je moja moč!

Do polnoči so sedeli za mizo, pili čaj in tiho, neprisljano in plodovito besedovali o življenju, o ljudeh, o bodočnosti.

In ko ji je bila misel jasna, je mati izdihnila pobrala težak in grob kos svoje minulosti, in s tem kamnom od svojega sreča je podkrepilevala misel.

V toplem potoku pristržne besede se je tajal njen strah in ginil; enak občutek jo je obdajal kakor tisti dan, ko ji je njen oče sirovo dejal:

— Kaj se emeriš! Bedak se je našel, ki te hoče za ženo — beži! Vsa dekleta se može, vse babe rode otroke, vsi otroci so staršem veliko gorje! Ali ti nisi človek?

Po teh besedah je spoznala svojo pot, ki se je vila okolo puščobnega, temnega kraja brez konca. In neizogibnost tega pota je napolnila njeno srce s slepim mirom. Prav tako sedaj. Čuteč prihod novega gorja je govorila v svoji notranjosti neznanu:

— Na, vzemi me!

To je lajšalo tiho bol njenega sreča, ki je kakor napeta struna zatrepetala in zapela v njenih prsih.

In v globočino njene duše, vznemirjene od bridkega pričakovanja, je posijalo upanje, da ji ne vzamejo vsega, ne iztrgajo ... Nekaj ji ostane ...

XXIV.

Zgodaj jutraj, ko sta Pavel in Andrej odšla, je Korsunova nemirno potrkala na okno in zaklicala:

— Isaja so ubili! Pojdiva gledat ...

Mati je zatrepetala; kakor iskra ji je šinilo v glavo ime morilca.

— Kdo? — je kratko vprašala in si ogrnila šal okolo pleč.

— Saj ne čaka tam, poleg Isaja; potolkel ga je in izginil! ... — je odgovorila Marja.

Na ulici je dejala:

— Zdaj bodo zopet brskali in iskali krivca. Dobro, da sta tvoja bila po noči doma — za pričo grem lahko ... Po polnoči sem šla mimo tvojega doma, pa sem pogledala skozi okno, vsi ste sedeli za mizo ...

— Kaj pa, Marja? Ali ju mar kdo sumi?

— je vsa prestrašena vzkliknila mati.

— Kdo pa naj bi ga bil ubil? Najbrž vaši ljudje! — je uverjeno dejala Korsunova.

— Vsem je znano, da jih je ovajal ...

Mati je težko sopeč obstala in položila roko na prsi.

— Kaj ti je? Ne boj se! ... Prav mu je ... Stopivi hitrejša, da ga ne odneso popreje! ...

Mati je korakala, ne da bi se vpraševala, zakaj; poganjala jo je le temna, težka misel na Vjesovščikova.

— Izvršil je ... svoj naklep! — je topo mislila sama pri sebi.

Nedaleč od tovarniškega zidu, na mestu, kjer je nedavno pogorela hiša, je stala ljudska množica, dvigala pepel in trla oglje z nogami in godla kakor roj čmrljev. Mnogo je bilo ženskih, še več otrok, branjeveci, natakariji, policaji in žandarm Petlin, visoki stavec, z gosto srebrno brado in z medaljami na prsih.

Isaj je ležal na zemlji, s hrptom naslonjen na ogorelo bruno; razgaljena glava mu je visela na desnem pleču. Desnica je tičala v hlačnem žepu, a prste levece je imel zasajene v rahlo zemljo.

Mati mu je pogledala v obličje — eno oko Isaja je strmelo v čepico, ležečo med trudno razčepčenima nogama, usta so bila napol odprta, njegova rdeča brada je visela na stran. Sloko telo z ostrjo glavo in koščeni, kozavim licem, je postalo še manjše, od smrti izžeto. Mati se je prekrizala in vzdihnila. Živ ji je bil zopr, a sedaj ji je zbujal tiho sočutje.

— Krvi ni nikjer! — je nekdo polglasno pripomnil. — S pestjo so ga potolkli ...

Debela ženska je pocukala orožnika za rokav in ga vprašala:

— Morda je pa še živ, a?

— Poberi se! — je neglasno zakričal žandarm.

— Zdravnik je bil tu ... in je dejal, da je — proč! — se je oglašil nekdo iz množice. Suh in sovražen glas je zakričal:

— Ovađuhu so zamašili gobec ... Prav je!

Orožnik se je ozrl naokrog, z rokami razmaknil gost krog ženskih in preteče vprašal:

— Kdo se oglašja?

Ljudje so se razhajali pod njegovimi sunki. Nekateri so jo urno pobrali proč. Nekdo se je škodoželjno zakrohotal.

Mati je odšla domov.

— Nikomur se ne smili! — si je mislila.

A pred njo je stala, kakor senca, široka postava Nikolaja; njegove drobne oči so hladno in srepo gledale in desnica mu je omahovala, kakor da bi si jo bil izpahnil ...

Ko sta sin in Andrej prišla kositi, ju je najprvo vprašala:

— Kaj je? Ali niso še nikogar zaprli ... zaradi Isaja?

— Nič nisem slišal! — je odgovoril Malorus.

Opazila je, da sta oba potrta in ozlovoljena.

— Ali o Nikolaju ne govore? — je tiho povprašala mati.

(Dalje.)

socijalnih, pazi naj zveza, ki hoče agrarne in mestne koristi izenačiti. Še enkrat lahko izda ljudstvo, ampak to bo zadnjič! In kakor so bili obglavljeni krščanski socialci, tako se bo zgodilo tudi vsem njihovim posnemovalcem. (Živahno odobravanje socialnih demokratov.)

Moderni boji v Bosni.

Sarajevo, 30. julija.

I.

Izmed vseh balkanskih dežel se je menda Hercegovina najbolj odprla vplivu sodobnega kapitalizma. Izpremenilo se je na Balkanu v tridesetih letih, izza tistih bojev, ki so se končali z okupacijo Bosne in Hercegovine, sploh marsikaj in vse te dežele se nahajajo v očitnem prehodu v kapitalistično gospodarstvo. — Najhitreje in najintenzivneje pa se razvija ta proces v Bosni in Hercegovini, kjer je tudi izprememba zunanega lica največja. Današnje Sarajevo na primer sploh ni več tisto mesto, v katerem je bil pred okupacijo sedež turške uprave. Odštevši ameriška mesta, ki so v kratkih desetletjih zrastle iz tal in zbrala v svojem zidovju na stotisoče prebivalcev, bo v naši dobi malo mest, ki bi v tako kratkem času tako temeljito izpremenila svoj značaj kakor Sarajevo.

Večji del mesta se je popolnoma obnovil; nekdanji Bosna-Seraj je izginil in v vsakem oziru kaže ta del značaj modernega mesta z modernimi ulicami, modernimi stavbami, modernimi zavodi, modernim tlakom, modernim cestno železnico, tako da bi lahko stal na kateremkoli kraju zapadne Evrope. Seveda je tam za novimi ponosnimi poslopji ostalo "turško" mesto s svojo čaršijo, s svojimi lesenimi barakami in dućani; ali kakor za tuje je celo za večino domačinov to le še zanimiva kuriozitet, ki se krči od dne do dne. Česar ne stori za njega odstranitev "naravni" razvoj, to oskrbujejo požari, ki v sarajevskem starem mestu tako pogosto kakor v Carigradu. In Sarajevo ni krivo, da vendar ni tako veliko kakor padšahova prestolnica.

Nedaleč od Sarajeva je znano kopališče Ilidže, kateremu je prijavil pokojni Kallay svetovno slavo s svojimi bahatimi svečanostmi, na katere je vabil zlasti žurnaliste iz vseh koncev Evrope, da so peli njegovo glorio, pa s streljanjem na globe in podobnimi kulturnimi prireditvami. Še nekoliko bolj pestro sliko dajo tukaj včasih raznovrstni kostumi kakor v Karlovi varhi ali v Baden-Badenu. Sicer pa bi nikomur ne prišlo na misel, da je bil ta kraj še pred kratkim "v Aziji", kajti pri vsakem koraku srečava najrafiniranejši modernizem.

Po vsej deželi se odpirajo rudniki, dvigajo tovarne, velikanske parne žage, ki dobivajo iz bosanskih pragozdov ogromne množine materiala. Po mestih imajo velike banke in svetovne trgovine svoje podružnice. . . . Stare sege se umikajo novim, moderni način življenja si krči pot ob železnicah, ob cestah na vse strani. Kmalu bo orientalizem v Bosni le še zanimiva reminiscenca.

Avstrijski vojak je bil prvi pionir novodobnega kapitalizma. Ko je Filipović v slavoskopskem Brodu v svojem znanem govoru pred prehodom čez Savo navduševal svoje vojake, je bil najbrže v svoji graničarski duši sam prepričan, da gre osvoboditi Bosno in Hercegovino "za cara Franjo Josipa". Kdo naj bi bil generalu iz Like povedal, čegar instrument je pravzaprav militarizem devetnajstega in dvajsetga stoletja? Avstrijski fantje so se tepli z bosanskimi vstaji, katerim so bili Hrvatje in Madjari, Slovenci in Čehi "švabski bataljuni", pa so preklinjali "Hadži Lojo, turškega psa". A za njimi so prihajali liferanti, ki so "zaslužili" nadpotekarske procenete z voli in konji, z mrvo in krompirjem, in potem so prihajali kapitalistični agenti, poslovodje in tehniki, stavbeniki in špekulanti, pa so začeli kolonizirati in kultivirati okupirano deželo. Najemali so "muje" za nekvalificirana dela. To je bil paradiz, v katerem se je uredila najgorčnejša želja vseh pravih kapitalistov: Dobivala se je cenena delovna moč. Kaj čuda! Saj Bosna dotlej pravzaprav še ni poznala denarnega gospodarstva, ampak je do vratu tičala v naturalizmu. Za kvalificirano delo pa so nabirali delavce na vseh koncih in krajih z velikanskimi obljubami, ki se navadno niso uresničevale. Avstrijski kapitalisti, madjarski špekulanti, nemške firme, francoske in belgijske družbe so planile po Bosni, kjer se je "bilo treba le pripogniti, da se pobira denar".

Bosna je prišla v obseg zapadne kulture. To se ne da tajiti in bilo bi brezumno, če bi se hotelo tajiti. Okupacija je iztrgala Bosno in Hercegovino orienču in ju je priključila zapadu. Pospesila je razvoj, ki je pač tudi za balkanske dežele neizogiben, ki pa bi bil sicer prišel mnogo pozneje in morda v spremstvu še večjih socialnih potresov.

Danes hiti Bosna z orjaškimi koraki v kapitalizem. Že je po vsej deželi močan fevdalizem v najbolj nepopačeni obliki. Beg ali aga je gospodar zemlje, kmet pa je tlačan. Sistem, ki ga je Evropa premagala do leta 1848, je v Bosni in Hercegovini še tako močan, da se

noče odreči, temveč še vedno misli, da si bo ohranil življenje, pa se za to krčevito brani obligatorične kmečke odveze. Ali poleg konservativnega, zakrknjenega fevdalizma dviga kapitalizem vse ponosneje, vse samozvestneje svojo glavo in — zmaga. Z zmagojučim kapitalizmom pa se širi kapitalistična kultura. Da je kultura, se mora priznati; da je kapitalistična se ne sme prezreti. Kakor ji je militarizem izkrčil pot in podrl ograje, tako ji je militarizem danes najmočnejša opora. Nikakor ni le slučaj, da je število vojašine v Bosni in Hercegovini izredno veliko; sarajevski vojni zbor ni le zaradi eksponiranega položaja dežele tako močan. Militarističen je tudi ves način uprave; vidno je združena najvišja civilna oblast v deželi z vojaško, ali ne tako očitno je vse uračunavanje v deželi po duhu vsaj na pol militaristično in enak duh živi celo v naših sodiščih.

Mladi kapitalizem v Bosni in Hercegovini je oblasten in objesten; njegova brezobzirnost in brezvestnost je večja kakor v deželah, odkoder prihaja v svojo novo kolonijo. Ali kakor se je sam razvil z nenavadno brzino, je moral s presenetljivo hitrostjo nastopiti tudi tisto, kar mu neizogibno sledi povsod in kar ga bo vrglo s socialnega in gospodarskega prestola: Vzoredno s kapitalizmom se energično in hitro razvija socialna demokracija v Bosni in Hercegovini.

V nedeljo, 6. avgusta, nas posetijo dragi gostje v takem številu, v kakršnem jih še nismo videli v Ljubljani. Naša dolžnost je, da jih častno sprejememo zjutraj na južnem kolodvoru in da se udeležimo popoldne ob 3. veselice v Narodnem domu.

NOVICE.

* **Gospodsk zbornica** bo imela svojo plenarno sejo v četrtek, dne 3. t. m. ob 1. popoldne. Razpravljala bo o trgovinskem in paroplovnem dogovoru s Črno goro in o zakonu, ki pooblašča vlado za pogajanja o trgovskem dogovoru s Portugalsko. Brez vsakega ugovora bodo gospodje sprejeli tudi bančno predlogo.

* **Nemško nacionalna zveza** zahteva zvišanje plače za poslance. Neka nem. nac. korespondenca poroča, da se je v zvezi že razpravljalo o tem in da se bo v jeseni v državnem zboru napravila akcija, da se "času primerno" pavšalirajo diete. Pravi, da je zakon o dietah star že 50 let in da so vsled draginje diete postale predrage, pa da tudi ni pravično, če se ne izplačujejo diete, kadar je drž. zbor odgođen, češ, da ima tudi vsak uradnik ali trgovski potnik pravico do dopusta. To je vse res in gospodom poslancem bi bilo privoščiti, da ne bi stradali. Ali res je tudi to, da poslanstvo ni poklic in z dietami se imajo pokrivati le tisti stroški, ki nastanejo vsled izvrševanja poslanske dolžnosti.

* **Krščanski socialci med sabo.** Bivši državnozborni predsednik dr. Pattai je postal zelo sarkastičen, odkar nima več mandata. Svojo šaljivost je pokazal v nekem pismu, s katerim naznanja, da ne more priti na krščansko socialni shod v VII. dunajskem okraju, dasi "bi ga bilo — kakor piše — zelo zanimalo spoznati nauke, ki jih izvaja gosod Lenhart iz junijskih porazov in kašipot, ki ga vsled tega priporoča gosod Zimmerl. (Lenhart in Zimmerl, ki ju Pattai tako fino ironizira, sta bila naznanjena kot govornika na onem shodu.) Toda odkritosrečno in kratko je moje mnenje to: Nezmislno je pripisovati drastične neuspehe samo "hudobnosti nasprotnikov" in si s preklinjanjem nasprotnikov delati pogum za trmasto nadaljevanje dovolj "preizkušenih" — krivih potov. Žal, da si je, kakor se kaže, zelo glasna struja vzela to "smotreno vztrajanje" za kašipot. "Kogar hoče Bog pogubiti, ga oslepi", je pisal Scheicher svareč že pred volitvami; on je bil izvoljen, tisti, ki so bili gluhi, pa ne. Morda prižge Vaše društvo luč; ali zelo svetlo bi moralo biti, da bi premagalo to očesno bolezen. — Tisti, ki je priporočal vztrajnost na starih potih, ni bil nihče drugi, kakor krščansko socialni minister Weiskirchner.

* **Klerikalci in draginja.** Avstrijski klerikalci izdajajo v raznih jezikih nekaj list sv. Bonifacija, ki ga kolportirajo po cerkvah, ne da bi zanje veljal § 23. Zadržna številka tega znamenitega glasila se bavi z vprašanjem: "Odkod vzeti kruha, da bodo imeli otroci kaj jesti?" Klerikalni list vprašuje, pa tudi odgovarja. Takole:

"Najenostavnejši odgovor je ta: Če ti je Bog daroval veliko krdelo otrok, te tudi ne bo zapustil, ko jih imaš hraniti. Bodi torej pogumen in zaupaj Bogu!"

Zakaj pobožnim gospodom še nikdar ni prišlo na misel, da bi pripravili enak recept tudi gospodom agrarcem namesto visokih carin in prepovedi mesnega uvoza? Zato ker pravije v svojem listu:

"Sreča ni v sijaju in bogastvu, ne v imetju in blagu. Zato se najde še največ sreče pri revežih."

Zato torej vemo, da so klerikalci iz same ljubezni do revežev sovražniki argentinskega mesa in zagovorniki delavskega posta. Če reveži ne bi bili reveži, ne bi bili srečni. Agrarcem pa privošči, da niso srečni in zato glasujejo za vsak sklep, ki polni oderuhom mošnjo. Naj se bogate, zato — da ne bodo tako srečni kakor reveži.

* **Drohobiški dogodki pred sodiščem.** Iz drohobiških dogodkov bo sedaj državno pravdnistvo skovalo nebroj in nebroj obtožb proti — nedolžnim demonstrantom, ki so zagrešili samo to, da so bili priče krvavih dogodkov. Kakor poročajo iz Sambora, se je moral te dni pred kazenskim senatom tamonjega okrožnega sodišča zagovarjati Ivan Perlowitz iz Drohobiča zaradi napada na vojaštvo in zaradi razžaljenja poveljujočega častnika pri zadnjih demonstracijah. Kot priče so nastopili nekateri oficirji. Senat je spoznal Perlowitza za krivega javnega nasilja in ga obsodil v trimesečno težko ječo. Državni pravdnik je zaradi prenizke odmerjene kazni prijavil ničnostno pritožbo in vzklik, dočim je obdolženec hotel sprejeti razsodbo. Prihodoje dni se vrši pred istim sodiščem obravnava proti 10 obdolženecem.

* **Zaradi nameravanega militariziranja finančne straže,** o katerem smo že poročali, so socialnodemokratski poslanci Forstner, Glöckel, Winarsky in Grigorovič interpelirali finančnega ministra, če so mu znane vesti o tem namenu in če hoče naznaniti v pomirjenje javnosti, da se to ne izvrši; končno pa, če hoče naznaniti vojnemu ministru, da avstrijska vlada nima volje sprejeti tak načrt, če bi morda vojaški krogi zahtevali, da se izvrši. — Interpelacija opozarja, da so finančni stražniki zelo vznemirjeni vsled teh vesti in da službene potrebe nikakor ne opravičujejo militariziranja. Če se res namerava kaj takega, tedaj ne more biti smoter drugačen, kakor da se finančnim stražnikom ugrabi koalicijske pravice in da se omeje njih državljanske pravice. Takemu namenu pa bi se bilo treba odločno upreti.

* **Promocije na dunajski univerzi.** V šolskem letu 1910/11 je bilo na dunajski univerzi promoviranih za doktorje 924 kandidatov in sicer: 24 bogoslovcev, 447 juristov, 231 medicincev, (med njimi 10 ženskih) 216 filozofov (med njimi 21 ženskih in 24 bogoslovcev). Proti lanskemu letu se je število promocij povečalo za 34.

* **Predilnica v Felksdorfu pri Dunajskem Novem Mestu zgorela.** V nedeljo je nastal iz neznanega vzroka v Felksdorfski predilnici požar, ki je do tal uničil 25 metrov dolgo in 12 metrov široko magacinsko poslopje in upelnil 15 vagonov trdega, po večini javorovega lesa. Na lice mesta je dospelo 25 požarnih bramb, ki so komaj omejile požar, da se ni razširil še na ostala tovarniška poslopja. Pri gašenju se je mnogo gasilcev težko poškodovalo. Leta 1883. je tovarna do tal pogorela in tudi tedaj je vzrok požara ostal nepojasnen.

* **Samomor stotnika.** V Kaši na Ogrskem si je stotnik generalnega štaba Emil Bendian v ponedeljek pogoltnil kroglo iz revolverja v glavo. Bil je takoj mrtev.

* **Devetdeset dni spanja.** Iz Velike Kaniže javljajo, da je v ondotni bolnišnici neznan bolnik, ki že devetdeset dni spi, pa ga ni moči zbuditi. Začetkomu so mu dajali hrano skozi cevi. Zdaj ga bode pa mu dajajo hrano, katero poje s silno naglico, pa takoj zopet zaspi. Besede ni mogoče spraviti iz njega.

* **Umor po maskaradi.** V Vičenci so porotniki oprostili nekoga Josipa Molinija, ki je bil obtožen dvojnega umora. Že dolgo je Molini dobival anonimna pisma, da ga njegova žena vara z odvornikom Arturom Cavallijem. Po noči 31. januarja je bil Molini na neki maskaradi, dočim je žena ostala doma. Naenkrat je pristopila ženska maska in mu dejala, da je šla njegova žena ravno kar v kinematograf. Molini ni hotel verjeti, maska pa je rekla: "Prepričajva se, kdo ima prav!" Šla sta skupaj v Molinijevo stanovanje in tukaj je mož našel svojo ženo v zelo sumljivem položaju s prijateljem. Pograbil je revolver in ustrelil oba. Skrivnostne maske pa ni bilo nikjer več. Porotniki so izrekli, da je storil dejanje v hipni zmed. vsled česar je bil oproščen. Občinstvo je aplaudiralo, Molini pa je jokaje dejal: "Bolje bi bilo, da bi bil tisto nesrečno noč ustrelil še samega sebe."

* **Iz samostana v zakon.** Bivši kapucinski pater Minocchi, ki je prej predaval hebrejščino na vseučilišču v Firenci, sedaj pa v Pizi, se bo, kakor poroča "Nuovo Giornale", v kratkem poročil. Minocchi je bil zaradi svojih modernističnih nazorov izobčen iz cerkve. Pridobil si je zasluge z raznimi odkritji o vzgoji v samostanih in semeniščih.

* **Poštena beseda.** V Kristijaniji je bilo nedavno obsojeno dekle, ki je vse obupano umorilo svoje tri nezakonske otroke. Javno mnenje je bilo ogorčeno zaradi tega, ker ni bil kaznovan oče, ki je bil v prvi vrsti kriv tega zločina. V zbornici se je podala o stvari

interpelacija na justičnega ministra, ki je izjavil, da ta slučaj odkriva veliko vrzel v zakonodaji in da je treba poostriži dolžnosti nezakonskega očeta do svojih otrok.

* **Podpolkovnik obsojen radi goljufije.** V Monakovem je bil pred vojnim sodiščem vsled dokazane in poizkušene goljufije obsojen podpolkovnik Stritzel na pet mesecev ječe in izključitev iz armade.

* **Požar v pariškem skladišču severne železnice.** Ogenj je uničil skladišče severne železnice, v katerem so bili spravljani brzojavni in telefonski aparati. Škoda je ogromna.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Polet sodrugov v Ljubljano** bo v nedeljo, dne 6. t. m. Oblast je zaradi kolere prepovedala sicer udeležbo tržaških sodrugov, toda prihitali bodo sodrugi iz drugih krajev, posebno iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja. — Drage goste bomo ljubljane sprejeli okolo 8. ure zjutraj na južnem kolodvoru, potem bo spreved po mestu, nato ogledovanje mesta in znamenitosti. Popoldne ob 3. veselica v Narodnem domu. Jutri priobčimo natančnejši spored.

— **Da so klerikalci že zvezani z vlado** se da natančno posneti po pisavi ljubljanskega "Slovenca". V včerajšnjem uvodnem članku kadi Gautschu kakor za stavu. Pravi, da se je zbornica razšla pod jasnim vtiskom, da ima voditelja in da se ta voditelj imenuje Gautsch. Zaključuje pa s sledečim odstavkom:

"A kaj prinese jesen? Se li bode posrečilo baronu Gautschu ustvariti večino, ki bode v stanu rešiti velike naloge, ki so pridržane junija tega leta izvoljenemu parlamentu, t. j. ki bode v resnici deložmožna? Baron Gautsch razpolaga brez dvoma s potrebno spretnostjo, a razpolaga tudi s potrebno avtoriteto, ki mu jo daje na eni strani njegova preteklost in na drugi strani absolutno neomejeno zaupanje najodločilnejšega faktorja v državi. Zdi se nam: če baron Gautsch ne privede današnje zbornice do pozitivnega uspeha, je tudi nihče drugi ne bo in da bi obrezuspešnje Gautscheve akcije pomenjalo smrtni poraz letos izvoljene zbornice. Zdi se nam tudi, da to občutijo vse stranke in iz tega se da sklepati, da bo baron Gautsch uspel."

Kdor tako goreče želi, da bi baron Gautsch uspel, mu bo pač pomagal in ga bo podpiral. S. L. S. je torej očitno že vladna stranka.

— **Zbornica ima voditelja,** pravi "Slovenec" in ta voditelj se imenuje Gautsch. — V soboto je bilo res tako videti, kakor da vodi Gautsch zbornico, ali pa vsaj nje večino. Ali pokazalo se je, da ima tudi Gautsch svojega voditelja in ta se imenuje Khuen Hedervary. Kakor slede naši klerikalci enemu, tako slede tudi drugemu. Eljen!

— **Profesor Jarc** je v državnem zboru zagovarjal madjarsko stališče glede na uvoz argentinskega mesa z žensalnim argumentom, da bi pospeševali šovinistične tendence v drugi državni polovici, če bi sprejeli predlog draginskega odseka, da naj se Avstrija glede na uvoz argentinskega mesa ne ozira na Ogrsko. Bravissimo! Profesor Jarc lahko zahteva baronat ali pa vsaj medaljo za reševanje Avstrije pred ogrskim šovinizmom. Vsekakor je pokazal novo pot. Čim bolj bomo popuščali madjarskim zahtevam, tem bolj ukrotimo madjarski šovinizem. Najbolj radikalno bi to pač dosegli, če se kratkoma podamo pod komando Budimpešte; Kranjsko postane ogrska županija, Sukelyi veliki župan, Suszterschki madjarski ministar-ur, Jarzy pa njegov pandur. In madjarskega šovinizma bo konec. Tésssek!

— **Pevski odsek "Vzajemnosti"** ima ta teden vsak večer pevske vaje v društvenih prostorih in vabi sodruge pevce zaradi nedeljskega nastopa, da se jih udeležijo polnoštevilo.

— **V domovinsko zvezo** je bilo včeraj na magistratu sprejetih 107 oseb. Odklonjenik prošnji je 32.

— **Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev** ima v nedeljo, 6. t. m. ob 9. popoldne v salonih gostilne pri Levu, Marije Terzije cesta izredni občni zbor z dnevnim redom: 1. Nadomestna volitev enega člana načelstva, 2. Raznoterosti. Ako ne bi bil občni zbor sklepčen, bo pol ure pozneje drugi ne glede na število udeležencev.

— **Policijska strošina.** V ponedeljek ob enajstih ponoči se je peljal F. N. s kolesom po franciskanskih ulicah brez svetilke. Ta lahkomišelnost in ne previdnost, ki je med kolesarji le preveč vdomačena, je vredna graje. Ampak še veliko hujše graje in obsodbe je vreden način, s katerim je policijski stražnik "ugotovil" identiteto "zločinca". Sumil je kolesarja, da se je zgrudil s kolesa in nezavesten obležal na tleh. Sirovo dejanje stražnika, ki tako slabo razume svoj poklic, je vzbudilo med pričujočim občinstvom veliko nevoljo. Nezvestnega kolesarja so odpeljali na policijsko stražnico, kjer so mu za silo obvezali levice, ki si jo je pri padcu močno poškodoval.

— **Sateklenič po glavi.** Lovrenc Strah in Mihael Primožič v Selu pri Ljubljani sta se dne 27. t. m. hudo spopadla zaradi neke malenkosti. Primožič je Strahu raztrgal srajco ter nato pobegnil. Strah je prijel za pivsko

H. Suttner, Ljubljana

Mestni trg (nasproti rotovža) in Sv. Petra c. 8.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

==== Pripravna birmanska darila. ====

Lastna tovarna ur v Švici. Tovarna znamka IKO.

==== Ceniki zastoj in poštnine preste. ====

steklenico, takel za njim ter ga ž njo tako močno udaril po glavi, da se je steklenica razbila na drobne koščke. Primožič je dobil več težkih poškodb na glavi in so ga prepepeljali v deželno bolnico.

— **Judi prišiljenec.** Včeraj popoldne so se pri delu v semenišču stopli trije prišiljenec v neki sobi drugega nadstropja. Ker jih paznik ni mogel ukrotiti, je poklical na pomoč stražo. Ko sta prišla na lice mesta dva stražnika, so ležali vsi trije na tleh. Med rovanjem sta se dva močno obrezala ob steklo, ki se je tam nahajalo. Ko so zagledali stražo, sta dva skočila v stražnika in ga je eden udaril nad levo oko in ga opraskal na desni roki. Na pomoč je prišel še en stražnik, na kar so prišiljenec uklenili in jih odvedli na magistrat.

— **Pozor, šišenski sodrug! občinske volitve so pred durmi!** Imeniki za občinske volitve v Sp. Šiški so razgrajeni. Dolžnost vsakega sodruga je, da se nemudoma prepriča, če je vpisan v imenik; če ni vpisan, mora na občinskem uradu takoj vložiti prošnjo za vpis, da ga vpíšejo. Kdor ne poskrbi za vpis v volilni imenik, nima volilne pravice. Po postavi je sprejeti v volilni imenik III. razreda: 1. Vse tiste moške in ženske, ki so v volilnem imeniku I. in II. razreda; 2. po preteku dveh letnega bivanja v občini vse tiste moške in ženske, ki jim je vsaj eno leto predpisane dohodarine ali drugih občinskih določil nepodvrženih davkov manj kot 20 kron in 3. po triletnem rednem bivanju v občini vse moške, četudi ne plačujejo nobenega davka, da so le dopolnili 24. leto. V imenik II. razreda je sprejeti: 1. dve tretjini tistih, ki vsaj eno leto plačujejo v občini občinskih določil nepodvrženih davkov (hišni, zemljiški, pridobinski itd. davek); 2. državne, deželne uradnike, uradnike državnih železnic, stalno nameščene in upokojene učitelje in učiteljice itd. in 3. tiste moške in ženske, ki bivajo že več kot dve leti v občini in plačujejo dohodninskega ali drugega občinskega določil nepodvrženega davka najmanj dvajset kron. — V imenik I. razreda je sprejeti tretjino, in sicer najvišjih davkoplačevalcev, ki jim je vsaj eno leto v občini predpisane obč. določil nepodvržen davek.

— **Živinski semenj v Ljubljani.** Na ljubljanski tedenski živinski semenj je bilo dne 26. t. m. prignanih: 36 volov, 7 krav in 4 teleta. Cene volom so bile 70—100 K za 100 kg žive vage,

— **Mednarodno plavalno tekmo** priredi zdraviliška komisija na Bledu dne 20. avgusta v Luizinem kopališču. Dopoldne ob 10. je tekma za prvenstvo Bleda na 2800 metrov. Popoldne pa je deško plavanje na 50 metrov za dečke izpod 15 let, potem enako deklško plavanje, novinsko plavanje na 50 metrov za take, ki se še niso udeležili nobene tekme, hrbtno plavanje na 100 metrov, glavno plavanje na 500 metrov, damsko plavanje na 100 metrov, skakanje novincev, prsno plavanje 100 metrov, potem glavno skakanje, bočno plavanje 50 metrov, pa hitro plavanje 100 metrov. Prijave sprejema zdraviliška komisija do 15. avgusta ob 6. zvečer.

— **Dvojna nesreča.** (Dopis od Sv. Duha pri Škofji Loki.) V ponedeljek 31. julija je utonila sodruga Francu Fonja, žel. delovodji pri Sv. Duhu poleg Škofje Loke, v Sušici pol-drugo leto stara Slavica. Medtem ko je mati pekla kruh, je izročila Slavico devetletnemu dečku v varstvo. Deček je lovil žabe in pri tem opravičil pozabil na otroka. Ko se je brez Slavice vrnil domov, je mati, sluteč nesrečo, tekla k potoku, kjer je otrok v komaj pred visoki vodi ležal mrtev. Lahko si mislite žalost uboge matere! Zgrabila je mrto hčerko, jo tresla in obračala, dokler se ni sama zgrudila onesveščena na tla. Dr. Zakrajšek, ki je prihitel na pomoč, je z velikim trudom zbudil nesrečnico k zavesti, dočim je pri otroku mogel konstatirati le smrt. Roditelja sta ob bridkem udarcu tem večjega sožalja vredna, ker jima je nedavno umrla starejša hčerka za opeklinami.

— **Zanikernost pošte.** S Save na Gorenjskem nam pišejo: Savskim naročnikom „Zarje“, ki jo dopošiljate z natančnim naslovom, pošta uprava ne dostavlja lista, ampak ga kar enostavno pusti pri tvorniškem vratarju. Vratarjeva dolžnost ni, da bi delil list med naročnike. Vratar z najboljšo voljo ne more vsakomur dostaviti ozir. izročiti lista, ker osebo ne pozna vseh naročnikov in tako dobiva večina list še le po par dnevih. Od poštnice uprave zahtevamo, da list vsakemu osebno dostavi, ker je vsak iztis zadostno frankiran.

— **Olika jeseniškega gerenta.** V soboto se je iz Dovjega pripeljalo bolno dekle domov na Jesenice; na kolodvoru jo je pričakovala mati. Tja je prišel tudi jeseniški gerent Čebulj; pahnil je mater v stran — in v pričo vseh ljudi se je glasno drl nad njo in kričal:

Poberite se stran, punca je sedaj naša. Če bi bili prej skrbeli za njo, bi ne bila zbolela. Sram vas bodi! Kakršna mati, taka hči! — Obkladal jo je pred ljudmi s priimki, katere raje zamolčimo. Nesrečno dekle in žalostna mati sta na ves glas in neotlažljivo ihteli, navzoči ljudje pa so se spogledavali nad brezprimerno sirovostjo gerenta Čebulja, ki ga je klerikalni deželni odbor obesil jeseniškemu ljudstvu na vrat. Pri prihodnjih volitvah bo treba tega oholega možakarja postaviti pod kap, da ne bo delal več sramote vsej naši občini!

— **Iz Križa pri Trzinu.** Kakor znano, imamo tukaj župnika Zabukovec, ki je hud sovražnik socialnih demokratov. V svojih plitkih pridigah se zaganja zoper socialiste in sedaj razlaga vsako nedeljo program socialne demokracije. Da je ta razlaga zlagana od konec do kraja, nam ni treba še posebej povdarjati. Spravil se je tudi na E. Kristana in prečital potem članek iz njegove brošure „Strahovi“, da bi dokazal, kako „krajci“ socialisti ljudem vero. Mi pa pravimo na vse to njegovo razlaganje samo tole. Na Kranjskem nimamo socialno demokratičnih poslancev ne v državnem ne v deželnem zboru. Na vseh teh mestih sede skoro sami pristaši S. L. S., to se pravi, da imajo na Kranjskem vslo komando v rokah sami dobri kristjani, pa mora vse eno na tisoče delavcev in kmetov iti s trebuhom za kruhom v Ameriko, na Vestfalso in na vse vetrove sveta, kjer so si socialistični delavci pred leti pridobili boljši košček kruha. To dejstvo nam razložite, g. Zabukovec!

— **Strelna je užgala** in upepelila 27. julija hišo in gospodarska poslopja Janeza Kregarja v Badnem nad Kamnikom. Nagli pomoči delavstva iz smodnišnice in kamniške požarne brambe je zahvaliti, da se ni požar razširil na sosednje, s slamo pokrite hiše.

Štajersko.

— **Nesreča ne miruje.** Od Sv. Tomaža pri Ormožu nam pišejo: Dne 27. julija so v Kovačicah pri Jožefu Bobnarju s strojem mlatili pšenico. Matilda Lukačič, žena tukajšnjega kovača in mati mnogih otrok, je z razohami odmetavala slamo od stroja; pri tem je razoho zagrabilo kolo in opetalo z njimi. Držaj razoh je po nesreči zašel Lukačičevi v usta in ji vse obličje raztrgal. Ponesrečenko so prepeljali v Ormož k zdravniku, ki ji je zašil rane.

— **Ponarejalci denarja.** 27. pr. m. je žandarmerija v Središču aretirala brata Vincenca in Wolfganga Murata iz Jastrova in še štiri druge fante, ki so na sumu, da so ponarejali niklasti in petkronski denar. Žandarmerija je našla pri njih več orodij, modelov in ponarejenega denarja. Falsifikati so slabi in se ločijo na prvi pogled. Ponarejalce so izročili mariborskemu sodišču.

— **Kap je zadela** na letovišču v Rimskih toplicah vpokojenega graškega profesorja Botterija. Poučeval je svoj čas na graški trgovski akademiji.

— **Utopljenca so potegnili iz Drave** na Bregu pri Ptuj. Baje je lesni trgovec Cigler iz mariborskega okraja. Spravili so ga v hajdinsko mrtvašnico.

Koroško.

— **Človeške žrtve požara.** V sredo ponoči je izbruhnil požar v gospodarskem poslopju posestnika Wieserja v Stiflitzu pri Lipi. Ogenj je povzročila slabouma dekla Marija Tavénik. Šla je v svojo spalnico z gorečo petrolejko. Obesila jo je na steno za žebelj, ki se je utrgal. Svetilka je padla na posteljo in se razbila. Petrolej se je užgal in kmalu je gorelo celo posestvo. Wieserjeva soproga Katarina in njena hčerka Karolina sta med gašenjem šle večkrat v stanovanje iskati razne dragocenosti. Ko sta bili v svoji spalnici, se je podrl strop in jih podrli v gorečih razvalinah. Še le zjutraj so ogenj pogasili in izkopali izpod pogorišča popolnoma ožgani trupli matere in hčere. Pogorelo je celo posestvo. Škoda znaša 16.000 kron, zavarovan pa je bil Wieser le za 8000 kron.

Goriško.

— **Občinske volitve v Gradiški.** Namestništvo je anuliralo občinske volitve v Gradiški v I. in v II. volilnem razredu. Sedaj so nove volitve razpisane na 4. avgusta.

Istra.

— **Grozna vročina.** (Iz Marezig v Istri.) Tukaj vlada velikanska vročina, tako da je ni prenašati. Dne 29. julija je znašala temperatura v senci 36, na soncu pa celih 48 stopinj, in ni čuda, da sta se dne 25. in 26. julija vneli in pogoreli do tal kar dve hiši; ena pri Sabadinah, druga v Laborju.

— **Morskega volka** so vjeli v Pulju blizu mesnice, ki leži ob morju. Bil je dolg 1 in pol metra in tehta 38 kilogramov. Ubil ga je na suhem neki mesarski pomočnik. Domneva se, da se okoli Pulja podi še več te pošasti.

Trst.

— **Kolera v Trstu,** ki je po prvih sporadičnih slučajih navidezno hitro minila, se je zopet pojavila in sicer močneje kakor prvič, tako da je položaj vsekakor resen. Vendar bi bil vsak pretiran strah neopravičen, ker se nič ne zatajuje. To pa je v boju proti kolerni glavni pogoj za uspeh. Sicer so sredstva, s katerimi razpolaga moderno zdravstvo, močna dovolj, da lahko temeljito premagajo pošast. Od nedelje do torka je bilo v Trstu devet novih slučajev kolere, v bolnišnici sv. Magdalene pa je izoliranih 12 oseb. Namestništveni sanitetni oddelek je izdal sledeči komuniké: Do 31. pr. m. zjutraj so se konstatirali sledeči novi slučajev kolere: Katarina Selva, stara 54 let, stanujoča št. 9 ulice Chiauchara, in z njo stanujoča Eleonora Fragiaco, stara 4 leta, Marija Fragiaco, stara 7 let in Amelia Fragiaco, stara 10 let, od katerih je umrla Marija včeraj v bolnišnici sv. Magdalene. Nadalje: v ulici Gioachino Rossini hči prodajalke sadja Zanotti, Avrelia, stara 2 leti, potem so prenesli v bolnico za infekciozne bolezni rodbino Slamič, to je Antonijo, Jožefo, Marijo in Ido Slamič, da jih izolirajo, ker je umrl na kolero Matej Slamič. — Dveletna hčerka branjeve Amalija Zanotti, stanujoča v ul. Gioachino Rossini, je zbolela v nedeljo zjutraj. Oče otroka, 27letni kavarjniški natak Amedej Pittori je zbežal, da bi mu ne bilo treba iti v kwaranteno. Zvečer pa se je priglasi na zdravniški postaji, ker je baje sam zbolel in je bil interniran tudi on v infekcijsko bolnišnico. — V soboto zvečer so odpeljali v infekcijsko bolnico 54letno zasebnico Katarino Selva in njene tri nečakinje 4letno Eleonoro, 7letno Marijo in 10letno Amalijo Fragiaco. Vse štiri so obolele za kolero. — Tekom dopoldneva je 7letna Marija umrla in bakteriološka preiskava je dognala, da je povzročila smrt prava azijska kolera. — Dalje so internirali 4 sorodnike za kolero umrlega Mat. Slamiča, ki so vsi oboleli za kolero. Tudi 62letna kmetica Antonija Kuret iz Bertokov pri Kopru, ki je obiskala bolnega Slamiča, je obolela za kolero. Slamičev hlapec Grmek se bori s smrtjo in je že brzkone umrl. Vse sorodnike in sostanovalece teh za kolero umrlih in obolelih so odpeljali v bolnišnico in jih izročili zdravstvenemu nadzorstvu.

— **Solnčarica v Trstu.** Lastnika brivnice v ul. Gioachino Rossini Angelo Vivante staro 57 let je zadela solnčarica. Tekom noči je že umrl. — Druga žrtev solnčarice je vpokojeni strojevodja državne železnice Anton Polensak, star 48 let. Zbolel je pri hangarju št. 33 v prosti luki. Ko je prišel zdravnik, je bil že mrtev. — V ponedeljek ob pol 2. popoldne se je vlakovodja južne železnice Stefan Križman v ulici Belvedere pred hišo št. 20 vsled solnčarice naenkrat zgrudil na tla. Poklicali so zdravnika, ki ga je dal prepeljati v bolnišnico. A že v večji bolnišnici je nesrečnej izdihnil. — V nedeljo je zbolel vsled solnčarice 24letni težak Humbert Cattaruzza, ko je šel po trgu Sv. Jakoba.

— **Nenadoma je umrl** v Trstu v svojem stanovanju 30letni kočijaž Ed. Dandolo. Obolel je po kosilu in je bil v petih minutah mrtev. Zdravniki so konstatirali, da je povzročila nenavadno smrt bolezen v možganih.

— **Po stopnicah je padel** iz drugega nadstropja 73letni Franc Tolmajnar. Opiral se je na ograjo, ki je bila tako slaba, da se je podrla. Tolmajnar si je prebil pri padcu čepinjo in obležal mrtev na tleh.

— **Na peti umrl.** Dne 31. pr. m. okoli popoldne so prenesli v bolnico 47letnega voznika Stefana Da Conte z ženo in otroci. Mož je na poti umrl. Bil je uslužben v mlekarini Mosconi v ulici Naval. Vsled tega so izolirali tudi nekoga Bartolomeja Bizjaka, ki je z njim skupaj delal in uničili 25 litrov mleka, katere je bil Da Conte, ki je bil voznik, izročil v neko kavararno. Zažgali so tudi voz. — Bakteriološka preiskava je pokazala, da Conte ni umrl za kolero.

— **Zdravstvena oblast** je odredila, da ne bo več dovoljeno prodajati smokve po mestu in okolici razven ob tržnih urah na javnih trgih.

Delavsko gibanje.

— **Brivske pomočnike** opozarjamo, da je v Splitu že več kakor dva tedna stavka v brivnicah. Izzval jo je napuh mojstrov, zakaj zahteve pomočnikov so tako skromne, da nimajo mojstri prav nobenega izgovora. Pomočniki zahtevajo samo ureditev delovnega časa in sicer 10 in pol ure za navadne dni, 18 in

pol ure za soboto. Pa še o teh, gotovo skromnih zahtevah nočejo delodajalci nič slišati. — Brivski pomočniki naj torej ne sprejemajo dela v Splitu.

ZADNJE VESTI.

Češko-nemška sprava.

Praga, 1. avgusta. Pri grofu Nosticu je bil sestanek zastopnikov ustavovernega in konservativnega veleposestništva, kjer se je sklenilo, da je veleposestništvo pripravljeno prevzeti posredovalno vlogo med Čehi in Nemci.

Praga, 1. avgusta. V informiranih krogih trdijo, da se prično češko-nemške pravne konference v drugi polovici septembra.

Pogajanje o mesnem vprašanju.

Budimpešta, 2. avgusta. Vse tukajšnje časopise je ogorčeno nad zahtevo budimpeštanske mlinarske zveze, ki pritiska na ogrsko vlado, da si od avstrijske vlade v kompenzacijo za dovolitev argentinskega mesa izgovori uvozne listke za moko, ki bi podražili kruh. — Pogajanja med obema vladama so se prekinila.

Kolera v Trstu.

Trst, 1. avgusta. Od včeraj na danes so se pojavili zopet trije novi slučajev kolere: Matilda Delgiorno, 33 let stara služkinja je obolela že 31. pr. m.; Antonija Udina, hčerka hišnika, 17 let stara, tudi 31. jul. obolela ter Janez Fragiaco, mesarski učenec, ki je bil že od 30. julija v infekcijski bolnici kontumaciran, je tam obolel 31. julija. Skupaj je sedaj v Trstu trinajst slučajev kolere zabeleženih. Od prvega dne, ko se je kolera pojavila, do danes je bilo 22 slučajev kolere.

Trst, 1. avgusta. Po danes dopoldne izdanem uradnem poročilu ni nobenega novega slučajev kolere. Izmed obolelih ni umrl nihče. Stanje bolnikov je zadovoljivo, samo ono 17 letne Antonije Udine in bančnega uradnika Kohna je opasno. V infekcijski bolnici je mnogo bolnikov interniranih, ki bolehalo na gastro-enteritis.

Aviatica v Trstu.

Trst, 2. avgusta. Včeraj dopoldne je priredil belgijski aviatik Fischer s svojim farman-aparatom več poskusnih poletov, ki so se mu vsi dobro posrečili. Priredil je tudi štiri polete s potniki proti plačilu 200 K za polet. Vzdignil se je vsakokrat 400 m visoko. Tudi Legagneux in Manissero sta se večkrat vzdignila. V nedeljo ob ugodnem vremenu bo polet čez jadransko morje Trst-Benetke. Občina je razpisala nagrado 5000 kron.

Cesar se ne udeležil manevrov.

Dunaj, 1. avgusta. Pri letošnjih cesarskih manevrih na Ogrskem bo cesarja zastopal generalni artilerijski nadzornik, nadvojvoda Leopold Salvator. Isti viri pripovedujejo, da se manevrov udeležiti tudi prestolonaslednik, nadvojvoda Franc Ferdinand. Manevri se prično 12. in končajo 16. septembra.

Občinski zastop v Znojmu.

Znojmo, 1. avgusta. Občinski zastop je sklenil resolucijo, ki z ozirom na nedeljske dogodke „energično odbiaj smotreno prodiranje Čehov na nemško ozemlje in obsoja izživajoči nastop čeških socialnih demokratov“. (Nemški nacionalci in radikali, ki imajo obično v rokah, se sami sebi smilijo; ali v nedeljo, ko so brez vsakega povišja napadli češke in nemške socialne demokrate s kamenjem, pa se niso ozirali niti na ženske in otroke, so to smatrali za junaško početje. Socialnim demokratom obeh narodnosti ni niti prišlo na misel „prodirati v nemško posest“, ali če se nemška buržoazija tako boji delavskega doma, kjer bi češki in nemški delavci skupaj opravljali svoje strokovno in politično delo, da napada delavce s kamenjem pod vodstvom svojih poslancev, tedaj je tista „posest“ itak že precej dvomljiva. Poslanec Tensfel, ki je vodil napadalce, je znan uničevalec socialne demokracije. Pred kratkim je bil obsojen na globo, ker je grobo žalil nekega socialnodemokratskega kandidata. Buržoazija v Znojmu je sploh znana jara gospoda.)

Požar.

Praga, 2. avgusta. Znamenit zgodovinski grad v Kolinu s pivovarno je začel včeraj goreti. Požar je upepelil grajsko pivovarno, skladišča, grajsko gledališče in nekaj sob. Zvečer se je posrečilo ogenj ugasiti. Skupna škoda znaša 150.000 kron.

Obstrukcija proti brambnim predlogom.

Budimpešta, 1. avgusta. Obstrukcija v poslanski zbornici se v polni meri nadaljuje. Tudi današnje sejo so po večini izpol-

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo Tolstovrško slatino,

ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislava voda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene in organizacije 20 v, kamor naročnik določi. Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško, kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. Svoji k svojim!

nile opazke k poslovniku in poimenska glasovanja. Glavna razprava o brambnih predlogah je prišla na vrsto komaj koncem seje.

Strela udarila v cerkev.

Bu dim pešta. 1. avgusta. Med groznim neurjem v občini Balza je strela udarila v grško-katoliško cerkev, ravno ko je bila v njej služba božja. Med pobožnimi verniki je nastala velika panika. Pet ženskih so v strašni gneti pomandrali; mnogo jih je bilo težko ranjenih in poškodovanih.

Vstaja v Albaniji.

Solun. 1. avgusta. Po poročilu iz Monastirja so bili krvavi boji med turško vojsko in neko grško-albansko četo v bližini mesteca Gorice. V tem mestu so izbruhnili veliki nemiri pri katerih je bilo ubitih sedem kristjanov in več težko ranjenih.

Cetinje. 2. avgusta. Turčija je privolila v prvotne zahteve Albancev, ker se v bistvu krijejo s točkami novega programa turške vlade. Danes odpotuje tukajšnji turški poslanik v Podgorico, da naznani Malisorom mirovne pogoje. Splošno se pričakuje, da se Turčiji posreči popolno pomirjenje upornih Malisorov in da bo vstaja v kratkem končana.

Francosko-nemški mejni konflikt.

Pariz. 2. avgusta. „Matin“ poroča, da je blizu Nancyja šest nemških vojakov prekorajilo francosko mejo, prerezalo brzojavne žice in prevrnilo mnogo brzojavnih drog. Dva nemška vojaka so francoski lovci zajeli.

Gibanje angleškega brodovja.

Berlin. 1. avgusta. „Voss. Ztg.“ poročajo iz Londona, da je 14 torpednih razdralcev, ki so zadnjih 15 dni stali pred Portlandom, na brzojavno povelje odplulo — neznanu kam.

Interpelacija zaradi Manuela.

London. 1. avgusta. Državni podtajnik za vnanje zadeve je odgovarjal na interpelacijo, zakaj vlada trpi bivanje portugalskega ekskralja na angleških tleh, daski snuje načrte proti portugalski vladi, izjavil je, da doslej ni nihče protestiral proti temu in da torej ni povoda za odgon.

Skupen nastop ruske in angleške vlade.

Teheran. 1. avgusta. Angleški in ruski poslanik sta poslala perzijski vladi enako se glaseči noti, da angleška in ruska vlada prejšnjemu šahu ne priznavata pravice do pokojnine, ker jo je s svojo politično agitacijo zaigral.

Kaj je z Richterjem?

Solun. 1. avgusta. Sodeč po sedanjem položaju ni veliko upanja, da bo inženir Richter, katerega so odpeljali roparji, še rešen. Njegove žalostne usode je kriva vstaja. Ker se množe vstaske čete, so dobili vojaški oddelki nalog, naj opuste zasledovanje roparjev, ker jih oblasti potrebujejo za boj proti vstašem. Tukajšnji nemški konzul je vsled tega vendar sklenil poizkusiti, da reši Richterja z denarjem, kakor so roparji od začetka zahtevali. Vzel je 5000 turških funtov s seboj, ali tudi njegovo upanje je jako majhno, ker je sedaj bivališče banditov neznanu in konzul tudi še ne ve za nikogar, ki bi posredoval med njim in roparji. Sicer se pa tudi dvomi, če je Richter sploh še živ.

Stavka pristaniških delavcev.

Petrograd. 2. avgusta. Stavka pristaniških delavcev je popolna; stavkujoči delavci zahtevajo zboljšanje delovnega reda in zvišanje mezd.

Reval. 2. avgusta. Delavci so skoro na vseh parnikih ustavili delo.

Sabotaža na Francoskem.

Pariz. 1. avgusta. Požar v elektrarni severne železnice (glej vest med Novicami) se smatra za rezultat sabotaže, tembolj ker se je s o č a s n o vnela na nasprotnem bregu ležeča delavnica mestne elektrarne in pa nedaleč od tod skladišče stavbnega materiala. O belem

dnevu je na cesti iz Pariza v Versailles popoldne, ko je največji promet na cestni železnici, dinamična patrona razdejala brzovajen drog. Taki slučaji se sploh čudovito množe, pa se malo poroča o njih.

Stavka v londonski luki.

London. 1. avgusta. 4000 pristaniških delavcev in 1500 premogarjev je stopilo danes v stavko; izkladanje premoga na Temzi počiva na celi črti.

Strašna eksplozija.

Berolin. 1. avgusta. Tukajšnjim listom se poroča, da je včeraj v mestu Diré Davah v Abesiniji, kjer prebiva tudi mnogo Evropejcev, eksplozija dinamita povzročila strašno nesrečo. Okrog petdeset evropskih hiš, med katerimi je tudi carinsko poslopje, je šlo v zrak; večji del mesta je razdejan. Trideset Abesincev in šest Armencev je mrtvih.

Podzemeljske železnice v Novem Yorku.

Novi York. 1. avgusta. Včeraj so začeli z zgradbo velike podzemeljske mestne železnice; stroški so proračunani na milijardo kron.

Blaznica zgorela.

Novi York. 2. avgusta. Včeraj je v blaznici v Hamiltonu nastal velik požar, in upepelil poslopje, v katerem je bilo do 600 bolnikov. Vsa okna so bila omrežena. Ker je blaznica na hribu, je požarna bramba s težavo dospela gor. Med bolniki so se dogajali strašni prizori. V petem nadstropju so se odigravale prave bitke. Le s težavo so strežaji zmetali nekaj bolnikov skozi okna, s katerih je bilo treba sneti železne mreže, na rjuhe. Vzlic temu je samo v petem nadstropju zgorelo 50 bolnikov.

Lakota v Indiji.

London. 1. avgusta. Iz Indije prihajajo zopet strašna poročila o pošasti, ki se tam javlja skoraj vsako leto. Vsled silne vročine je že zdaj velik del žetve uničen in v nekaterih krajih se že močno čuti pomanjkanje živeža. Če ne pride kmalu izdaten dež, je lakota po celi deželi neizogibna.

Revolucija na Haitiju.

Novi York. 1. avgusta. Predsednik Simon je zbežal v svojo palačo in se ne upa na ulico, ker se boji izdajstva v lastnem taboru. Danes se pričakuje prihod vstašev v mesto.

Kolera.

Linec. 2. avgusta. V jedilnem vozu brzovlaka Berolin-Trst je tukaj obolel natakars sumljivimi znaki. Iz Gorice poročajo, da so tam desinficirali voz. Vse jedi so uničili.

Spodnja Šiška. Danes zvečer ob 8. se vrši „pri Anžoku“ mesečni shod krajne skupine Spodnja Šiška splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva. Železničarji udeležite se ga!

Odbor.

Kovinarji, jutri v četrtek je odborova seja takoj po delu.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zanje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Nič ne pomaga!

Moji gramofoni in godbeni avtomati so le najboljši!

A. Rasberger, Ljubljana
Sodnijska ulica 5

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska c. 17

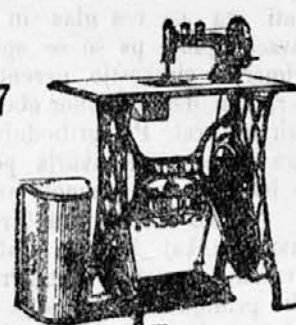
priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa

Ceniki zastoj in franko.

Laška in dunajska

kuhinja

Šelenburgova ul. 7

nasproti glavne pošte.

Vsak čas se dobe mrzla in gorka jedila, zmiraj sveže morske ribe in izvrstno in ravno došlo vino „Brioni“.

Sprejme se abonente na kosilo in večerjo.

V prenovljenih prostorih in pod novim ravnanjem se priporoča sl. občinstvu za obilen obisk.

Cene primerne, dobra in točna postrežba.

Restavracija Narodni dom v Ljubljani.

Cenjenim izletnikom kakor tudi domačinom dne 6. avgusta 1911 vljudno naznanjam, da se bo ta dan točilo kakor običajno izvrstno pivo Delniške družbe Žalec-Laški trg, dober naraven dolenski eviček in beli rizling. Oskrbel bom tudi dobro gorko kuhinjo.

Za mnogobrojen obisk se vljudno priporočam

Emil Keržišnik, restavrater.

Krasen vrt. — Cene razvidne iz cenikov.

Tehnični birô in podjetje zgradb

Ingenieur H. Uhlir, Ljubljana, Resljeva cesta 26

Strokovna izvršitev vseh vrst načrtov in proračunov, znanstvena mnenja, prevzeta zgradb

Kavarna „Central“

Sv. Petra cesta št. 37 pri jubilejskem mostu

— se cenjenemu občinstvu in delavstvu toplo priporoča. —

S spoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

Restavracija pri Perlesu

Ljubljana, Prešernova ulica 9, poleg glavne pošte
priporoča se sl. občinstvu za obilen obisk. Društvam so na razpolago sobe, salon in vrt za shode, sestanke in razne veselice. Kegljišče se odda za vsaki čas družbam.

Z odličnim spoštovanjem

Marija Petan.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

v Ljubljani

priporoča svojo

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon šte. 168.

Telefon šte. 168.